

Torsten Ridell

En intervju av Anna Orrghen

21 november 2007

Intervju 10

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Torsten Ridell, intervju från 2007 av Anna Orrghen, medie- och kommunikationsvetenskap, Institutionen för kultur och kommunikation, Södertörns högskola, Stockholm.

Nyckelord: datorkonst, programmering, FORTRAN, ALGOL, Lunds datacentral, Beck & Jung, Université de Paris VIII - Vincennes, slumpgenerator, L'Artiste et l'Ordinateur, Frank Popper.

Abstract

This interview with Torsten Ridell was conducted at his home in Karlskrona by Anna Orrghen on 21 November 2007. It dealt with Ridell's practical and theoretical studies in fine arts and computer software at Université de Paris VIII - Vincennes and his first contact with digital technology at Université de Paris VIII - Vincennes during the seventies. In the interview Ridell described the experiences made at the university where he learned to use the computer as an artistic tool and why he later on stopped using the computer for artistic purposes. In 1979 Ridell curated the exhibition *L'Artiste et L'Ordinateur* at the Centre Culturel Suédois in Paris. The exhibition contained computer based art works from Swedish as well as international artist and was later shown in Sweden.

Informant: Torsten Ridell
Intervjuare: Anna Orrghen
Tid: 21 november 2007
Plats: Karlskrona

Anna Orrghen: För bandspelarens skull ska jag tala om att mitt namn är Anna Orrghen, jag sitter hemma hos Torsten Ridell i Karlskrona och Torsten är konstnär. Jag tänkte börja med ungdomsperioden och jag vet att du är född 1946. Var?

Torsten Ridell: I Malmö.

Anna Orrghen: Är du uppvuxen där?

Torsten Ridell: Jag är uppvuxen i Malmö också.

Anna Orrghen: Och vad gjorde dina föräldrar?

Torsten Ridell: Pappa var ingenjör och mamma var hemmafru.

Anna Orrghen: Fick du fick något teknikintresse hemifrån?

Torsten Ridell: Nej, utan det bara påtvingades mig. Jag gick på Tekniska Gymnasium och sedan frigjorde jag mig och gick på målarskola. Jag återvände till Tekniska Gymnasiet efter ett år på målarskolan och blev sen Byggnadsingenjör 1968 när byggkraschen var som värst. Jag minns att Arbetsförmedlingen ville omskola oss gymnasieingenjörer till sjuksköterskor, med tanke på att sjukhusen behövde tekniskt tänkande individer, detta intresserade inte mig utan jag reste till Paris efter militärtjänsten 1969.

Anna Orrghen: Så det här med byggnadsingenjörsutbildningen var ...

Torsten Ridell: Ja det var påtvingat, precis som vilken gymnasieutbildning som helst.

Anna Orrghen: För de konstnärliga studierna studerade du på Forum -65?

Torsten Ridell: -65, -66 tror jag det var.

Anna Orrghen: Vad studerade du?

Torsten Ridell: Ja det var måleri, rena praktiska övningar, Isakssons färglära och att måla modell och stilleben och sådant som man skulle måla. Medan läraren själv, som hette Gerard Nordström, gjorde de här protestmålningarna, byxlösa generaler och sådant. Men det skulle inte vi göra utan vi skulle lära oss grunden.

Anna Orrghen: Hur kom det sig att du började på Forum?

Torsten Ridell: Ja det var nog bara det att man tyckte att det var skoj att rita. Men det var inte skoj att syssla med teknik, utan det var väl någon kreativ nerv som satte igång det hela.

Anna Orrghen: Hur sökte man till Forum?

Torsten Ridell: Ja, på den tiden var det inte så många som ville bli konstnärer för det räckte att gå upp och säga hej till läraren och visa man gjorde. Där fanns plats, det var inga problem alls, och det var inte så dyrt heller. Man fick väl betala någon tusenlapp i terminsavgift.

Anna Orrghen: Hur reagerade dina föräldrar?

Torsten Ridell: Jo de hade ju förståelse för att jag var skoltrött så att det kunde vara bra för Torsten att gå på målarskola.

Anna Orrghen: Hur var undervisningen och hur gick den till?

Torsten Ridell: Ja, det var ju rent traditionell konstskoleundervisning, så det var inget spännande alls. Kroki på förmiddagen och oljefärg på eftermiddagen.

Anna Orrghen: Är det några andra lärare som du minns?

Torsten Ridell: Ja, jag hade Gunnar Odin i teckning (en skicklig skånegrafiker och tecknare, som tyvärr dog väldigt tidigt) och sedan hade jag Staffan Nihlén. Det var Staffan Nihlén som öppnade perspektivet för mig. Han hade varit i Italien och kom dit som någon slags gästlärare första året han var där och berättade om konsten ute i Europa.

Anna Orrghen: Vad var det han berättade?

Torsten Ridell: Ja, till exempel, om Fontana. {Fontanas snitt} upplevde jag i diabilder på en föreläsning som han höll. Och så var det några andra italienare men jag har glömt namnet. Men då såg man ett perspektiv.

Anna Orrghen: Blev man examinerad på Forum?

Torsten Ridell: Nej, man bara målade. En del kom in på Konstakademien och en del fortsatte. Självt gick jag tillbaka till gymnasiet igen och tog min studentexamen.

Anna Orrghen: Det gjorde du -68?

Torsten Ridell: Ja.

Anna Orrghen: Och sedan stack du till Paris?

Torsten Ridell: Ja. Jag gjorde min militärtjänst först, sedan åkte jag.

Anna Orrghen: Hur kom det sig att du åkte till Paris?

Torsten Ridell: Det var och det är fortfarande, tycker jag, en utav konstens huvudstäder så man skulle dit bara. Det var som en magnet. Och sedan har jag ju bott där på heltid väldigt länge och det är därför att det är en intressant stad med många intressanta individer, många intressanta konstnärskollegor. Till skillnad från till exempel det klimatet som du har här i södra Sverige, till exempel, så är det mycket angenämare i Frankrike.

Anna Orrghen: Kunde du franska när du flyttade dit?

Torsten Ridell: Nej, det kunde jag inte. Det fick jag lära mig om jag skulle stanna kvar.

Anna Orrghen: Genom att umgås med fransktalande?

Torsten Ridell: Genom att umgås med dem men också genom studier.

Anna Orrghen: Men du började vid arkitekturlinjen?

Torsten Ridell: Ja, jag kom ju in på arkitekturlinjen men sedan blev det konst istället.

Anna Orrghen: Hur kom det sig att du bytte?

Torsten Ridell: Det var för att jag kom för sent ned till Paris så konstlinjens intagning var slut. Men sedan var det byggkrasch där också så det var ju bara deprimerade arkitekter överallt, det var inte alls roligt.

Anna Orrghen: Och det var ganska snabbt därefter som du började på konstlinjen?

Torsten Ridell: Ja, det var det. Sen tyckte jag att det var mest repetitioner från Forum så jag gick över till Université de Paris VIII – Vincennes som var skörden utav Maj-revolten. Då hade man börjat med teoretisk undervisning i konst, praktisk och teoretisk undervisning. Det är sådant man börjar med nu här. I Frankrike sysslade man med det -68, -69, att en konstnär kan få ta universitetsexamen i konst. Förr fick man sitt diplom på Konstakademien, men här kunde man då helt plötsligt bli fil mag och fil kand och hela ...

Anna Orrghen: Vad handlade den teoretiska undervisningen om?

Torsten Ridell: Ja, den handlade ju om dåtidskonsten. Jag minns en gång när professorn sade, ”det är konsthistoria det skall vi inte syssla med vi skall syssla med nutidskonst”. Vi skulle bara blicka framåt, inte bakåt.

Anna Orrghen: Vem var det som var professor?

Torsten Ridell: En utav mina professorer, han som jag gillade bäst, hette Frank Popper och han har skrivit en hel del böcker.

Anna Orrghen: Och på de praktiska momenten, vad gjorde ni där?

Torsten Ridell: Det var allt från serieteckning till modellära. Detta var ju ett experimentuniversitet där man kan säga att det fanns gånger mellan de olika fakulteterna, departement, som det hette. Så jag klev in på dataavdelningen därför att jag kunde kombinera en universitetsexamen med en tredjedel data och två tredjedelar konst.

Anna Orrghen: Hur kom du på att du skulle kombinera med data?

Torsten Ridell: Jo där var några forskare som försökte berätta för oss att man kan använda dator inom konsten, och på något sätt intresserade det mig. Jag såg vissa möjligheter som fanns där. Till skillnad från mina kollegor på Konstakademien som lärde sig stenlitografi så tyckte jag att det kunde vara intressantare att lära sig programmering och låta en automatisk ritmaskin rita upp mina teckningar.

Anna Orrghen: Hade du haft kontakt med datorer tidigare?

Torsten Ridell: Nej, nej, utan det var på universitetet.

Anna Orrghen: Minns du hur du reagerade i det här mötet med datorer?

Torsten Ridell: Jag tyckte det var intressant men samtidigt var det ganska så jobbigt att lära sig programmera. Jag menar, den närmaste vägen att göra ett konstverk det är ju via ögon och handen, pennan och ögonen, men här fick man helt plötsligt använda hjärnan, och tänka till.

Anna Orrghen: Hur gjorde du då?

Torsten Ridell: Man fick sätta sig på skolbänken och lära sig programmering, helt enkelt. Och sedan när man hade programmerat så fick man skriva om programmet till hålkort, som jag berättade tidigare, och processen mellan hålkort och datorn och sedan då utorganet, det var ritmaskinen. Vi hade några grabbar som forskade med att försöka koppla en TV till datorn och de lyckades faktiskt, så vi fick rutor på skärmen. Istället för att titta på nyheterna så kunde man få rutor i färg, till skillnad från den andra, vad heter det, man hade någon skärm men den var ju grön och ...

Anna Orrghen: Var det ett oscilloskop?

Torsten Ridell: Ja, något sådant. Den var ju inte så rolig att jobba med när man helt plötsligt fick ett visst antal färgrutor att leka med. Men jag var mest intresserad utav ritmaskinen.

Anna Orrghen: Vilka var det som gjord experimenten?

Torsten Ridell: Ja, det var på dataavdelningen.

Anna Orrghen: Och vilka lärare hade du? Var det Frank Popper?

Torsten Ridell: Nej, Frank Popper han var ju konstteoretiker. Men om man tittar på vad de människorna sysslar med idag så har en del blivit dataspecialister medan andra övergav det och sitter med sin pensel än idag. Men faktum var att en del utav dem fick rätt bra tjänster inom dataindustrin. De uppköptes därför att dataindustrin upptäckte ju så småningom bildens kraft. På den tiden hade man de där listing, alltså de här långa pappersremssorna som datorn spottade ut, men att få det på bild istället var ju mycket intressantare.

Anna Orrghen: De andra som var där, var de också konstelever eller var de datastudenter?

Torsten Ridell: Nej, det var ju både och, där var en salig blandning. Det var inte många konstnärer som gick över till dataavdelningen, varför vet jag inte. Men idag har de en utbildning i konst och teknologi, men jag var väl en utav de första eleverna där.

Anna Orrghen: Hur reagerade de andra eleverna när du kom dit?

Torsten Ridell: Inget speciellt. En viss skepsis fanns där ju men var och en körde sitt.

Anna Orrghen: Vad var det för datorer ni använde?

Torsten Ridell: Det var väl en IBM. Nej, på den tiden hade Frankrike att man skulle ha franskt material på universiteten och det var faktiskt problem för det franska materialet var mycket dyrare än det amerikanska men de fick inte köpa amerikanska datorer. Nu kommer jag inte ihåg namnet på de här, men det var rätt stora åbäken.

Anna Orrghen: Och programmen skrev du?

Torsten Ridell: Ja, det var i FORTRAN och ALGOL.

Anna Orrghen: Var det då du kom i kontakt med Sten Henriksson eller var det senare?

Torsten Ridell: Det var senare. Jag tog ett mellanår för jag tänkte att jag måste lära mig lite mer programmering så jag åkte faktiskt hem till Sverige och var i Sverige i en termin och pluggade vid Lunds universitet och det var ju också för att Beck & Ljung fanns i Lund.

Anna Orrghen: Kände du till dem då?

Torsten Ridell: Ja, jag kände till deras verksamhet, så jag lärde känna dem och vi blev goda kamrater. Sedan hade man ju färgbildsskrivaren, den hade vi inte i Frankrike. Men jag lyckades aldrig göra något speciellt intressant med den för det kostade så mycket pengar på den tiden, och jag kom aldrig dit hän i programmeringen, tyvärr. Jag kände inget större behov utav att uttrycka mig i färg redan då utan det var det svart-vita som jag tyckte var intressant. Jag fick ett stipendium och åkte över till London, jag var där en termin på Slade Art School, och där drog jag mina första riktiga databilder.

Anna Orrghen: När var det?

Torsten Ridell: Nej, vänta det gjorde jag inte, utan de gjorde jag i Lund. 1977 måste det ha varit i Lund. Då ritade jag upp dessa bilder som jag kallade för någonting med These Photographics are produced of University Univac 1108 Computer and Plotter of Lund University [Torsten Ridell visar bilder av sina konstverk.]

Anna Orrghen: Och det är byggnader?

Torsten Ridell: Det är byggnader, ja.

Anna Orrghen: Är det befintliga byggnader?

Torsten Ridell: Nej, jag gjorde en modul här, en, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta punkter. Och sedan genom att variera parametrarna mellan de här åtta punkterna blev det sådana här bilder. Här är den lilla byn.

Anna Orrghen: Det ser nästan ut som monopolhus, väldigt enkla byggnader som överlappar varandra.

Torsten Ridell: Och sedan har du Manhattan här. Här har du katedralen Rennes. Det tyckte jag var kul att göra.

Anna Orrghen: Storleken på dem, är det i något förhållande till exempelvis hur stor katedralen i Rennes är?

Torsten Ridell: Nej, utan jag lekte med slumpgeneratoren. Och detta kom ut på ett transparent papper i en stor skrivare.

Anna Orrghen: När du arbetade med det, kunde du se det på någon skärm innan?

Torsten Ridell: Nej. Jo, det kunde jag. Men den var oftast upptagen för jag körde med chansningar på de sista korten i packen som jag gav till operatören. Det gick fortare då och sedan fick man välja med tanke på det som kom ut. Men detta gjorde jag nog med hjälp utav Sten Henriksson, det var under den tiden jag hade honom som lärare.

Anna Orrghen: Och han var lärare när du läste i Lund, det var så ni fick kontakt?

Torsten Ridell: Mmm.

Anna Orrghen: Hur reagerade du när det kom ut på skrivaren? Blev det som du hade tänkt dig?

Torsten Ridell: Ja då blev jag väldigt glad. För såhär kunde det se ut [Torsten Ridell visar en programmeringskod].

Anna Orrghen: Det är programmeringen?

Torsten Ridell: Men fråga mig inte vad det är för någonting idag. Men "axesset plott", det var väl en instruktion till skrivaren.

Anna Orrghen: Och du gjorde programmen till bilderna?

Torsten Ridell: Ja, det var FORTRAN på den med urbanismen. Där var det en bunt på sjuttio hålkort, så fick man stansa varje sådan här på ett kort.

Anna Orrghen: Och sen lämnade du dem till någon annan?

Torsten Ridell: Ja till operatören.

Anna Orrghen: När ni gjorde det här fick du då betala för den tiden eller ingick det i studierna?

Torsten Ridell: Nej, det ingick nog i studierna. Det här är falskt 3-D program. Här är ju tre dimensioner i bilden, men det är inte programmerat tredimensionellt utan det är bara visuellt.

Anna Orrghen: Vad innebär det?

Torsten Ridell: Ja, 3-D innebär ju ... Här ser du tredje dimensionen, här finns ett perspektiv.

Anna Orrghen: Just det. Det finns ett djup i dem.

Torsten Ridell: Men det var väldigt besvärligt då.

Anna Orrghen: Ja för det ser ut som 3D.

Torsten Ridell: Ja men det är det inte.

Anna Orrghen: Vad hade du för tanke med att göra de här bilderna?

Torsten Ridell: Det var egentligen bara för att komma igång. Att en modul som upprepas och så en variabel modul, det var ju då det lilla huset, där är de åtta punkterna, och sedan placerades de ut på ritarket.

Anna Orrghen: Att det skulle vara upprepningar, var det någonting som du tänkte på?

Torsten Ridell: Jo det var det. Det var ju i modulen, det var uttänkt.

Anna Orrghen: Just för att datorn kunde göra upprepningar?

Torsten Ridell: Ja. Det var ju datorn bäst på. Jag tror att skulle man sitta och rita detta för hand så hade det inte varit så roligt.

Anna Orrghen: Beck & Ljung fanns också där vid Lunds Datacentral. Hade du kommit i kontakt med dem tidigare?

Torsten Ridell: Ja, det var ungefär i samma veva. Men de hade ju sitt bildalfabet, så det var liksom upptaget.

Anna Orrghen: Var det andra som du kom i kontakt med via Datacentralen?

Torsten Ridell: Nej, det var det inte. Nej, det var bara Beck & Ljung då. Sedan Sture Johannesson och Sten Kallin som jobbade med sitt på sitt håll.

Anna Orrghen: Hur fick man kännedom om andra konstnärer som också arbetade med datorer?

Torsten Ridell: Ja, världen var inte så stor på den tiden. I Paris fanns det ju en del, och sedan hade man en viss kontakt med London. Där fanns en organisation som hette Computer Art Society London. Det var inte många, som sagt.

Anna Orrghen: Är det några som du minns särskilt?

Torsten Ridell: Jag vet inte om de finns kvar nu men du kan titta på nätet så hittar du dem kanske. Den första riktiga konstutställningen hade de i London. Jag såg katalogen nyligen någonstans.

Anna Orrghen: Men var det också under 70-talet?

Torsten Ridell: Ja, det var det.

Anna Orrghen: Är det flera av de här verken som du gjorde när du var där på Datacentralen?

Torsten Ridell: Nej det var bara de husen egentligen?

Anna Orrghen: När var det du var vid Datacentralen?

Torsten Ridell: Det måste ha varit -77.

Anna Orrghen: Och sedan gick du tillbaka till Paris?

Torsten Ridell: Sedan åkte jag tillbaka till Paris, ja.

Anna Orrghen: Och fortsatte ... ?

Torsten Ridell: Jag fortsatte och började jobba som konstnär på riktigt. Jag började få fart på min verksamhet samtidigt som jag studerade. Jag skulle ha gjort en riktig avhandling, men den rann bort så jag nöjde mig med denna. Det är min magisteravhandling, metris. Den gjordes för professor Frank Popper och som handledare hade jag Herve Huitric från departement Informatique och Edmont Couchot från departement Art plastique.

Anna Orrghen: Vad handlade den om?

Torsten Ridell: Ja det handlade just om datorn. Titeln är ju Ordinateur, det är dator, och kreativitet inom konsten.

Anna Orrghen: Tidigare pratade vi om olika stadier eller generationer.

Torsten Ridell: Man ville komma underfund med fenomenet med dator och så vidare. De första bilderna som presenterades för allmänheten som konst det var ju bilder som hade en annan funktion än att vara konstnärliga bilder. Det var tekniker som hade fått ut bilder från datorn, men eftersom det var bilder så skulle det också kunna vara konst. Och detta inspirerade så småningom konstnärer att samarbeta med de här teknikerna och då är vi inne i andra generationens datakonstnärer, för att använda ett uttryck som jag inte tycker om. Och sen den tredje generationen är de konstnärer som frigör sig från teknikerna för att kunna jobba fritt med datorn. För att du skall kunna vara helt fri så måste du behärska tekniken. Jag har jobbat på ett ställe som heter Arta i Paris, och där var ju en tekniker och han begrep aldrig varför jag bara gjorde svart-vita bilder, men det var ju det som intresserade mig. Jag kunde till exempel komma på morgonen och då hade han under natten jobbat med färg istället för det var mycket bättre, men det får ju han stå för som konstnär.

Anna Orrghen: Hjälpte han dig?

Torsten Ridell: Ja, han hjälpte mig lite grand med programmeringen. Men en dator på den tiden, alltså en vanlig ... Jag vet att Huitric, han fick ta ett banklån jämförbart med att köpa en bil idag, om jag kommer ihåg rätt, för att köpa sin dator för att kunna jobba hemma, för att jobba på sin avhandling. Ja, det var inte gratis att jobba med datorer på den tiden såsom det är idag.

Anna Orrghen: Fick du tillgång till datorer gratis via dina utbildningar eller fick du betala?

Torsten Ridell: Nej, det var ju på så sätt man fick tillgång till dator, genom att vara student.

Anna Orrghen: Och fick ni tillgång hur mycket som helst?

Torsten Ridell: Nej det var väl lite begränsat, det var det. Men det var som student som man kom till.

Anna Orrghen: Du nämnde tidigare att konststudenterna kom lite i andra hand.

Torsten Ridell: Ja, absolut.

Anna Orrghen: Att det var matematiker och fysiker som kom i första hand. Jag tänkte på titeln på den här magisteravhandlingen, Dator och kreativitet. Det är något som återkommer också i titeln på en av utställningarna Datorn och konstnären.

Torsten Ridell: Ja, men det var ju det diskussionen handlade om på den tiden, om det var datorn som gjorde konstverket eller om det var konstnärerna. Och jag har hela tiden hävdat att det är konstnären som gör konstverket, datorn är bara ett hjälpmedel precis som pensel och palett. Men på den tiden var det en enorm mystik i datorn.

Anna Orrghen: Vad fanns det för tankar om att datorn skulle kunna göra?

Torsten Ridell: Ja, datorn var ju hotet mot mänskligheten. Den gjorde skrivmaskinsflickor arbetslösa i verken här i Sverige. Jag pratade om konst och datorer på Norrköpings Konstmuseum och då var det en gubbe han sa ”skall nu konstnärerna också bli arbetslösa, om datorerna skall göra konst”. Men han har ju missförstått alltsammans. Det handlar inte om det, utan det handlar om att använda dagens teknik och det gör vi faktiskt fortfarande.

Anna Orrghen: Hur reagerade folk i omgivningen när du började arbeta med datorer?

Torsten Ridell: Det var mycket skepticism.

Anna Orrghen: På vilket sätt då?

Torsten Ridell: Det var just det, ”det är ju inte du som har gjort det utan det är ju datorn”. Men det är ju jag som har gett instruktionerna till datorn och då måste det vara jag som är ansvarig. Datorn hittar ju inte på några under. Om han inte är felprogrammerad. Jag kommer ihåg att det var många bilder, inte mina men bland andra, som kom till utav fel. Men det var intressanta bilder. Man fick ju inte ut det man ville, men det var bilder som fick överleva som konst.

Anna Orrghen: Jag pratade med Lars-Gunnar Bodin tidigare och han sade att det var viktigt att du hade en annan ingång i och med att du lärde dig själv att programmera. Hur kom det sig att du valde att göra det?

Torsten Ridell: Jag kunde ju inte gärna säga så som du berättade för mig att Astrid Sampe sa till Sten Kallin ”gör något roligt, här är min idé”. Utan vill jag ha min idé förverkligad fick jag faktiskt sätta mig ned och skriva ned alla de här instruktionerna.

Anna Orrghen: Var det svårt?

Torsten Ridell: Det var svårt. Men när det väl fungerade så fick man en jackpotkänsla och det kändes bra, då blev man glad.

Anna Orrghen: Om du hade en idé och så började du programmerade för att göra den idén, kunde du ofta fullfölja idén helt ut eller fick du på något sätt anpassa idén eller förändra idén efter vad du kunde göra med programmet?

Torsten Ridell: Njae, det vet jag inte. Men precis som när man jobbar med konst förändras det under tiden. Nej, jag har ingen sådan direkt känsla att ”gör såhär istället”, utan jag hade min idé. Och det har jag fortfarande när jag målar nu, det är rätt enkla grejor, jag har mina idéer färdiga och sedan så gäller det att få dem på plats bara så man kan kommunicera mina idéer med omvärlden. Idag gör jag ju det på traditionellt sätt, duk och färg.

Anna Orrghen: Och det hade du jobbat med också innan du började med datorer?

Torsten Ridell: Ja visst.

Ana Orrghen: Upplever du att det finns en växelverkan mellan de olika konstnärliga medierna som dator och måleri?

Torsten Ridell: Nej, man talar ibland om datagrafik och videokonst som är datorassisterad och så vidare. Men jag menar, datorn är ju bara ett nytt hjälpmedel precis som mejsel och hammare för skulptören och pensel och färg och palett är för målaren, bara det att nu har tekniken gått framåt helt enkelt.

Anna Orrghen: Men i den här magisteravhandlingen, är det dina egna verk eller är det andras verk?

Torsten Ridell: Nej, jag samlade ihop det som fanns tillgängligt på den tiden, och du har det på de här första sidorna, och sen har du mina kommentarer på franska.

Anna Orrghen: Är det bara svenska konstnärer?

Torsten Ridell: Nej, här är en som heter Barbadillo, en spanjor. Man hade ett center i Spanien för arkitekter och konstnärer som jobbade tillsammans. Här har du en engelsman, det John Sullivans bilder på Conway's Game of Life, han hade parametrar där bilden åt upp sig själv och byggde upp sig själv.

Anna Orrghen: Hur mottogs den?

Torsten Ridell: Vilken?

Anna Orrghen: Den här magisteravhandlingen?

Torsten Ridell: Ja, jag hade jobbat bra tyckte lärarna, så jag fick fortsätta. Men det var inte helt givet. Men jag var knuten till universitetet ända in på 80-talet någon gång för jag gjorde en sådan där mellanavhandling som hette DEA, Diplôme Étude Avancé, det är då man bestämmer titeln på sin doktorsavhandling.

Anna Orrghen: Fortsatte du på det här ämnet?

Torsten Ridell: Det var en fortsättning på det ämnet. Men sedan började jag ställa ut min konst lite varstans och sen försvann motiveringen för detta. Men mina studier skulle ju ändå vara för att bli konstnär, så var det.

Anna Orrghen: Den konsten du arbetade med då, var den enbart datorbaserad?

Torsten Ridell: Ja, det här tog väldigt mycket tid och jobb, det gjorde det.

Anna Orrghen: Ställde du ut både i Frankrike och Sverige?

Torsten Ridell: Ja, och lite i England och lite i Tyskland och sådär. För vi var inte fler på den tiden än att vi kände varandra.

Anna Orrghen: Hur fick man reda på varandra? Var det genom att man läste vissa tidskrifter?

Torsten Ridell: Det kunde komma via tidskrifter eller genom symposier, så träffades man.

Anna Orrghen: Är det några särskilda symposier under den här tiden?

Torsten Ridell: Ja, jag lyckades ju få Svenska Institutet och mitt universitet att stödja det här symposiet som vi hade på Svenska Kulturhuset.

Anna Orrghen: Det var L'Artiste et l'Ordinateur?

Torsten Ridell: Ja just det, och vi fick över några amerikaner hit också.

Anna Orrghen: Vilka då?

Torsten Ridell: Ja, det står i papperna där ute. Knowlton.

Anna Orrghen: Och "hit", det är Paris?

Torsten Ridell: Ja just det. Och sedan hade vi professor Franke från Tyskland. Jag tror till och med att vi hade någon italienare, jag vet inte var jag har de papperen idag, men det var rätt skoj.

Anna Orrghen: Hur fick ni idén till att göra det här? För det var ju både symposiet och utställningen?

Torsten Ridell: Det här var egentligen mitt forskningsarbete, det var ett sätt att samla in material.

Anna Orrghen: Just ja, för det var -79 den utställningen började i Paris, så det var egentligen innan den här [Torsten Ridells magisteravhandling] blev färdigt?

Torsten Ridell: Jo det var innan detta blev färdigt, denna blev färdig -81.

Anna Orrghen: I den utställningen var det en del svenska konstnärer som var med?

Torsten Ridell: Ja, i Sverige var vi inte fler då än att ... Det var ju Beck & Ljung och Sture Johannessson och så Inge och Bror i Stockholm, fler var vi inte.

Anna Orrghen: Lars-Gunnar Bodin?

Torsten Ridell: Jo, och så Lars-Gunnar Bodin och Göran Sundqvist.

Anna Orrghen: Och hur fick du kontakt med dem?

Torsten Ridell: Ja, man fick skriva ett brev eller ta tag i telefonen. Jag kände till Lars-Gunnar Bodin, det var väl från Fylkingen, jag hade läst några artiklar om Fylkingen. Och jag tyckte hans bilder var rätt intressanta, de ligger rätt nära mina egna.

Anna Orrghen: Och hur reagerade de på att få vara med i utställningen?

Torsten Ridell: Ja, de tyckte det väl att det var skoj att komma till Paris och tala om hur bra de var.

Anna Orrghen: Fanns det då någon form av etablerad scen för den typen av konst?

Torsten Ridell: Nej det var det inte. Jag vet att det kom någon från IBM som ville göra någon almanacka med databilder. Men eftersom man då hade jobbat på en annan sorts dator så tyckte de att då kunde man ju inte använda det för vi tyckte att vi skulle skriva att den var gjord på en Hewlett Packard-dator, för det var vad man hade lovat Hewlett Packard om man skulle visa bilderna. Så hela det projektet det gick inte att genomföra. Men, nej, det var väl lite vilda västern på den tiden.

Anna Orrghen: Hur finansierade ni utställningen?

Torsten Ridell: Ja, det var väl med hjälp av Svenska Institutet, och lite universitetet. Det var en rätt pampig invigning, vi hade Sverker Åström som invigningstalare, han var ju svensk ambassadör i Paris då, tillsammans med en dam som var chef för universitetet i Paris. Det var mycket spännande och de sade ju väldigt vackra ord om teknik och konst, men det får du nog på band. Om jag hittar banden skall jag skicka dem till dig.

Anna Orrghen: Det var också till den utställningen som Sten Henriksson och Bengt-Erik Bengtsson skrev, inte förord, men en text i katalogen?

Torsten Ridell: Ja, det var det nog.

Anna Orrghen: Och den texten handlade också om konstnären och datorn som redskap och frågan om kreativitet?

Torsten Ridell: Ja, just det. Man tar upp lite grand utav det här med Leonardo DaVinci, han var konstnär men han var också forskare och tekniker. Det blir ju ett annat perspektiv på konstnärerna helt plötsligt och det irriterade många. För den skull var vi inga Leonardo DaVinci utan vi gjorde så gott vi kunde med det vi hade.

Anna Orrghen: Blev utställningen uppmärksammas utav konstkritiker?

Torsten Ridell: Jo, det blev den.

Anna Orrghen: Hur reagerade de?

Torsten Ridell: Den visades i Paris, den visades i Frankrike på två, tre andra ställen också och sedan visades den här uppe i Sverige på Arkivmuseet, och jag tror i Norrköping också?

Anna Orrghen: I mottagandet av den, förhöll man sig speciellt till att det var datorer involverade eller behandlades den som vilken konstutställning som helst?

Torsten Ridell: Nej, den väckte ju viss uppmärksamhet, det gjorde den. Frågeställningen om det var datorn eller konstnären som hade gjort verket, det var nog det avgörande på den tiden, det var det alla ville diskutera. Men jag insisterar på att det alltid är konstnären som gör verket, datorn själv kan inte. Men däremot kan man ju programmera in slumpgeneratoren, och sen kan det komma ut verk som man inte har tänkt sig. Men då kan man säga att det bli en samtalspartner i den kreativa processen, ”så kan man också göra”. Men slumpen har ju använts inom konsten tidigare så att det var i och för sig inte något nytt. Jag vet en fransk konstnär, Morellet, han använde tärning, till exempel.

Anna Orrghen: Hur gjorde han då?

Torsten Ridell: Ja för att sätta ut sina fyrkanter, bestämma färgen på dem. Eller han använde telefonkatalogen, satt färg efter sista siffran på varje rad i telefonkatalogen.

Anna Orrghen: Som till exempel att sju motsvarar röd eller så?

Torsten Ridell: Ja, just det.

Anna Orrghen: Vilka verk visade du på den här utställningen?

Torsten Ridell: Ja, det var väl lite sådana linjer rakt upp och ned.

Anna Orrghen: Är det linjepermutationer?

Torsten Ridell: Ja, det är mina linjepermutationer. Och det var väl de här husen också, tror jag. Nej, de hade jag nog lämnat.

Anna Orrghen: Hur gjorde du dem?

Torsten Ridell: Ja, vi programmerade dem och lät plottern, som det hette på den tiden, rita upp dem.

Anna Orrghen: När du programmerade, det du gjorde var att du gav datorn kommando att dra linjerna på ett visst sätt?

Torsten Ridell: Ja, just det. Detta är ju samma form men sett från olika vinklar. Och här är linjerna placerade slumpmässigt.

Anna Orrghen: Hur hamnar de slumpmässigt?

Torsten Ridell: Ja, genom att man hämtar en instruktion från slumpgeneratoren. Medan här är det programmerat, man lägger in en och drar till en. Du ser att här är det tolv linjer där, och i den längst bortresta så ligger det bara en linje och ingen linje, och där är tolv vertikala, och i den andra är det tolv horisontella för det gick ju successivt. Det finns samma information i de här utom att här placerades linjerna slumpmässigt men där lade man den ena ovanpå den andra, och i den här placerades de ut. Och det roade mig på den tiden.

Anna Orrghen: Vad var det med det som du blev intresserad av?

Torsten Ridell: Ja, det var väl det här med en viss systematik i det hela. Men det var tillräckligt för att få kunna jobba vidare på universitetet och få ett stipendium eller få studiebidrag eller hur man nu finansierade. Plus att jag kände en viss tillfredsställelse när den här ritmaskinen ritade upp de här, ark efter ark, outröttligt. Men där fanns ju också någon tanke om automatiken. Kan en konstnär använda automatiken? Och det tror jag att vi som sysslade med det på denna tiden, vi var ju helt övertygade om att det gick. Och sedan skulle vi då göra ett konstverk som aldrig hade gjorts tidigare på något sätt. Man hade visioner. Och sen tanken att lagra information om ett konstverk, till exempel i en bunt hålkort, här finns all information om verket. Men för att se efter hur verket skulle se ut så var du tvungen att ha en hålkortsläsare och dator.

Anna Orrghen: Det blev nästan som en form av hemlighet?

Torsten Ridell: Ja, det skulle kunna bli hemligheter.

Anna Orrghen: Om du jämför den franska konstscenen med den svenska konstscenen vid den här tiden utifrån de som arbetade med datorer, fanns det likheter och skillnader mellan dem?

Torsten Ridell: Ja, fransmännen var nog mer teoretiker. Medan de svenska konstnärerna, Beck & Ljung, och likadant Sture Johannesson, de jobbar för en konstmarknad medan de franska konstnärerna jobbar mera som forskare, sedan fick det bli vad det blev. Där fanns en japansk konstnär, Tetsumi Kudo, som jobbade med en enormt stor färgbildsskrivare och hans apparat var drömmen till att man hade ...

Anna Orrghen: Vad var det du tänkte?

Torsten Ridell: Ja, jag tänker på den här japanen, Kudo. Här, det var ju drömmen utav en konstnärsateljé.

Anna Orrghen: Har han ritat upp det här?

Torsten Ridell: Nej, nej, detta är ett reklamprospekt på den apparaten han använde.

Anna Orrghen: Och det här är då dataterminalen på något sätt?

Torsten Ridell: Det är dataterminalen, där står konstnären och här är duken uppspänd på den här rullen och där är de fyra färgpennorna.

Anna Orrghen: Och det är då skrivaren som drar fram och tillbaka?

Torsten Ridell: Ja just det. Medan i Lund var det den här lilla apparaten. De jämförde väl de olika styrkorna här, den jobbar mycket fortare.

Anna Orrghen: Den franska jobbar fortare?

Torsten Ridell: Ja, men det blev också mycket finare bilder. Det är ju tre gånger två meter.

Anna Orrghen: Den fransk ... eller japanska ... ja och svenska ... ja, noll komma två komma ...

Torsten Ridell: Ja det var ju A4 papper, och här är ett exempel på Beck & Ljung.

Anna Orrghen: Den här svenska färgskrivaren som Beck & Ljung använde sig av, utvecklades det färgskrivare, exempelvis då i Japan, samtidigt eller var det den man använde?

Torsten Ridell: Det vet jag inte men antagligen gjorde de det. Och du ser att det är en helt annan dimension. Det här var en engelsman, han satte någon slags plotter på en modellbil som han körde omkring med och spottade färg.

Anna Orrghen: Och så styrde han bilen på något sätt och så körde den på något papper eller något sådant och sedan blev det en bild?

Torsten Ridell: Ja, men när han kom och visade upp detta, det var ju väldigt spektakulärt.

Anna Orrghen: Vad var det som var spektakulärt med det?

Torsten Ridell: Ja, att en liten maskin kunde styras från en liten dator och utspotta färg.

Anna Orrghen: Kunde man stoppa in färgpennor också?

Torsten Ridell: Ja. Sedan fanns det bläckstrålesprutan, den var ju ganska avancerad. Det fanns de som hade fyra färgpennor istället, men det blev ju något helt annat. Beck & Ljungs färgplotter, eller deras bilder, det var ju de här bläckstrålarna, så det blev optisk blandning. Det tekniskt taskiga med de här andra plottrarna var ju det att bläcket tog helt plötsligt slut, så då jobbade den här datorn i det tysta utan att göra någonting.

Anna Orrghen: Var man då tvungen att stå och bevaka den?

Torsten Ridell: Ja, man fick ju se till att det fanns tillräckligt med bläck i den. Jag kommer ihåg att jag blev mycket irriterad på de här ritpennorna, jag jobbade ju bara i svart-vit

men ändå med tusch, för att dels fick man stanna och fylla på bläck och sedan så ville man ha bläck som var beständigt, och hitta patroner och man höll på med, ja det var knöligt. Jag höll på att spruta in bläck där för att det bläcket som fanns i standardpatronerna det var inte ljusäkta, då fick man experimentera lite. Men det gick ju det också, om man skulle uppnå något.

Anna Orrghen: Samarbetade du med andra när du gjorde dina verk eller har du gjort allting själv?

Torsten Ridell: Nej, jag gjorde det mesta själv. Vi var en grupp där på universitetet så fungerade det inte var det inte värre än att man kunde fråga någon. Jag satt inte hemma på kammaren och gjorde detta utan det gjorde man ju på universitetet.

Anna Orrghen: Och hur var arbetsmiljön eller den intellektuella miljön?

Torsten Ridell: Ja, den var rätt stimulerande, faktiskt, det var den. Som då när de där grabbarna kunde låta datorn styra en färg-TV, alla gladdes åt detta. Men färg-TV kostade ju väldigt mycket pengar redan på den tiden, så att det var ju fanatiker. Man lade alla sina pengar där.

Anna Orrghen: Var det mer manliga konstnärer som arbetade med det här? För om jag tittar på namnen jag försökte leta rätt på i Sverige så är det ju mest manliga konstnärer, och då undrar jag om det var så eller om det är jag som har missat några?

Torsten Ridell: Nej, konstnärsyrket håller på att bli ett kvinnoyrke precis som tandläkare och jurister. Men där finns en del kvinnor. Du har bland annat Vera Molnar som fortfarande är aktiv och hon tillhör ju vad man idag kallar pionjärerna.

Anna Orrghen: Ja hon var också med i den utställningen i Paris.

Torsten Ridell: Och sedan fanns det några kvinnliga amerikaner också som höll på. Jag kan inte namnen utantill men det fanns några stycken. Men idag är det inte manligt eller kvinnligt längre.

Anna Orrghen: Jag funderade över skillnaden mellan den svenska och franska scenen som du nämnde tidigare, har du identifierat dig med någon av dem?

Torsten Ridell: Nej, inte direkt. Jag blev ju aldrig den där forskaren eller universitetsmänniskan, och det vill jag inte bli heller utan jag nöjde mig med att vara konstnär.

Anna Orrghen: En annan person som också var verksam vid Lunds Datacentral var Wolfgang Huebner, som du tidigare nämnde i något e-mail.

Torsten Ridell: Ja, han var arkitekt och han var kompis med Beck & Ljung. Jag träffade honom några gånger men vi hade nog inte så mycket att göra med varandra egentligen.

Anna Orrghen: Vet du om han fortfarande lever?

Torsten Ridell: Det vet jag inte, jag tror han blev professor i Tyskland och åkte tillbaka. Han restaurerade en kyrka och jag tror han fick hjälp utav slumpgeneratorn att blanda

gamla och nya tegelpannor på kyrktaket och då gjorde han simulationer på färgbildsskrivaren.

Anna Orrghen: Så han använde färgbildsskrivaren som någon form av förlaga över arkitektritningen, för att se hur det skulle bli?

Torsten Ridell: Pratade du med Jan Torsten Ahlstrand förresten?

Anna Orrghen: Jag har inte gjort det än, men jag skall kontakta honom. Det var han som ...

Torsten Ridell: Han organiserade en utställning i Ystads konstmuseum -85 som jag och Beck & Ljung var med på. Jag träffade honom nu på Bo Ljungbergs begravning, jag tror han kvar de intervjuerna han gjorde med oss då.

Anna Orrghen: Utställningen l'Artiste et l'Ordinateur var i slutet av 70-talet i Paris men i början på 80-talet kom den till Sverige och det var då som du blev färdig med den här magisteravhandlingen. Då fortsatte du att arbeta med datorer ett tag?

Torsten Ridell: Jo det gjorde jag lite grand. Men som du ser i min konst så behöver jag inte datorer för att tänka på detta viset. Det var besvärligt att jobba med datorer, det kostade pengar och i och med att man lämnade universitetet så gick det inte. Samtidigt som min konst tog en annan vändning också. Så jag övergav det.

Anna Orrghen: Vad var det i konsten som ändrades?

Torsten Ridell: Ja det var ju uttrycket. Från att ha tusen linjer på en teckning så blev det bara tre, men det gällde att placera dem på rätt sätt. Och nu är det bara en linje, som är lika lång som den är bred, och då blir det en kvadrat. Men den bilden är ju redan gjord, den gjorde redan Malevich, men han gjorde den inte på det sättet. Nu gör jag ett nytt konstverk där upphängningen är väldigt viktig där jag jobbar med horisontalplanet till vertikalplanet samtidigt som bilden hänger snett.

Anna Orrghen: Just det, enkelt uttryckt är det ett hål mitt i bilden.

Torsten Ridell: Ja, just det. Jag vill visa att tyngdlagen är min kompis här, hjälper mig att få fram uttrycket.

Anna Orrghen: När man tittar på dem och på de verken som du gjort i datorn så finns det någonting i uttrycket, i linjerna, som man i alla fall uppfattar som väldigt noggranna beräkningar.

Torsten Ridell: Jo, det är ju beräknad konst. Och det där diskuterade man väldigt mycket. Datorkonst, jag tycker det låter väldigt dumt.

Anna Orrghen: På vilket sätt?

Torsten Ridell: Ja, det är ungefär som om du översätter oljemåleri som penselkonst. Men i och med att det är datorkonst så växer mystiken, och sedan kommer frågeställningarna om det är datorn eller konstnären, och så vidare. Då har man försökt hitta andra ord för det här och då är det ju beräknad konst. Jag tror nog mer på bara konst, faktiskt.

Anna Orrghen: Nu träffas ju vi för att du har arbetat med datorer och då blir det en period som jag plockar ut som kanske är konstruerad från min, eller andra teoretikers, sida. Hur ser du på det?

Torsten Ridell: Vi träffas givetvis för att jag under en vis tid arbetade med dator i min konstnärliga verksamhet, att jag idag använder datorn som verktyg beror på datorns in-trång i det dagliga livet. Jo, jag kom på kant med Karlskrona kommun angående konst-hanteringen i kommunen vilket för min del resulterade i försök till omplacering. Jag fick gå några datakurser vilket gjorde att jag nu fick inblick i och om bildhantering med da-torn idag. Detta har gjort att jag börjat tänka lite i sådana banor men har inget direkt in-tressant resultat att visa upp ännu. Den är uppritad med datorn [Torsten Ridell visar ett av sina konstverk].

Anna Orrghen: Och man kan säga att det är ett schackbräde?

Torsten Ridell: Ja nästan. Och det är en precision som passar mig alldeles utmärkt.

Anna Orrghen: Vad är det med den här precisionen, för den finns även i linjerna?

Torsten Ridell: Jag vill ha precision i mina arbeten. Plus att där är en viss del i datorn, om jag skall ändra den går det rätt lätt, och sedan kan du lagra det du har gjort, det känns tillfredsställande. Jag gjorde en utställning med två andra kollegor, här är en lärd profes-sor som har skrivit i katalogen.

Anna Orrghen: Utställningen heter Konkret Möte på Konsthallen i Hishult. Här handlar det också om relationen mellan konst och vetenskap och att de inte bör ses som motpo-ler?

Torsten Ridell: Ja, just det. Nu var det ett tag sedan jag läste det, men det är några väl-digt vackra ord om Sokrates. Konst är väl egentligen filosofi på något sätt, är det inte det? Man sitter och filosoferar. Men där kommer jag också in på att en viss kategori konst är avbildande utav verkligheten. Medan vi som använder dator, vi avbildar ju inte verklighe-ten utan vi gör ju verklighet. Det tycker jag låter bra. Jag jobbar ju inte efter modell så-som till exempel John F Franzén gjorde när han målade av kungaporträttet, utan här gör vi någonting annat, eller hur?

Anna Orrghen: När du säger att ni gör verkligheten så menar du att ni gör något efter-som det inte redan finns?

Torsten Ridell: Ja.

Anna Orrghen: Då blir det en del av verkligheten istället för en avbildning av verklighe-ten?

Torsten Ridell: Ja.

Anna Orrghen: Fanns det även vissa röster som menade att man gestaltade datorn, att gestaltningarna på något sätt blir en visualisering av datorn?

Torsten Ridell: Njae, nej. Men samtidigt kan du göra verk som inte behöver synas. De bara finns där och ligger lagrade någonstans.

Anna Orrghen: På hålkort?

Torsten Ridell: På hålkort eller på ett chip någonstans.

Anna Orrghen: Hålkorten är ju definitivt lagrade i datorn. Om vi går tillbaka till de olika platserna där man kunde använda datorer så nämnde du att du hade läst om Fylkingen. Hade du kontakt med dem också?

Torsten Ridell: Nej, jag hade ju lite kontakt med Lars-Gunnar Bodin men jag kom aldrig i kontakt med själva Fylkingen. Nej, jag nöjde mig med att sitta där nere i Paris och där fanns två fraktioner i Paris. Det var det universitetet jag var på och sedan universitetet där Molnar var.

Anna Orrghen: Vilket universitet var det?

Torsten Ridell: Det var Université de Paris I – Sorbonne, Saint Charles. Jag var på åttonde, Vincennes.

Anna Orrghen: Var båda experimentuniversitet?

Torsten Ridell: Nej, Charles det var ett gammalt, de hade Sorbonne som tilläggsnamn, Saint Charles Sorbonne, tror jag. Men det var två rivaliserande grupper. Sen vet jag att det fanns en tredje också, den fanns ute på Telecom. Det var några forskare ute på Telecom. Det är väl som Telia fast i Frankrike. Och de satt också och försökte göra bilder. Affischen som vi gjorde till vår utställning gjorde vi därute hos dem. Det var rätt skoj att se vad de gjorde men det var lite besvärligt att jobba där.

Anna Orrghen: Varför då?

Torsten Ridell: Ja, det var ju hemligt. Så man skulle ha tillåtelse från en massa människor.

Anna Orrghen: Hade du någon kontakt med Elektronmusikstudion?

Torsten Ridell: Nej, jag var ju inte musiker. Men musikerna hade redan ett språk som var enkelt att programmera.

Anna Orrghen: I noterna?

Torsten Ridell: Ja, till skillnad från bildspråket. Man kunde ju programmera bildspråket, Beck & Ljung gick via sitt alfabet, jag gick via geometriska linjer. Men att fotografera och scanna i en bild, den tanken fanns aldrig. Den kanske fanns, men möjligheten fanns inte, den kom ju långt senare.

Anna Orrghen: Hur tänkte du dig kunna översätta det konstnärliga språket till datorn? Om man tänker sig att musikerna gjorde datorspråk av noter.

Torsten Ridell: Ja, jag tänkte ju i linjer. Och jag tänkte att min bästa vän då, det var ju plottern, det var han som skulle rita upp det, utan att darra på hand. Men det kom ju ett mekaniskt darr, det gick bara i horisontellt och vertikalt, så där blev ett visst darr. Det ser man på de här bilderna, så fort linjen gick snett. Men sedan kom det nya datorer som byggde på andra principer och som kunde dra raka linjer åt alla håll, vektorgrafiken. Men jag fick uppleva det innan jag lade av, det stämmer, det var en liten Hewlett-Packard-plotter.

Anna Orrghen: När du slutade med datorer, var det ett medvetet beslut eller var det mer att du upptäckte att du inte hade användning för dem?

Torsten Ridell: Njæ, nej, det bara kom. Det rann bort helt enkelt. Skulle jag kunna vara kvar på konstscenen så var det nog måleri som gällde. Plus det att när man tar bort leksakerna från mig så hade jag ju inga leksaker, jag fick hitta på andra. Jag hade en god vän som hette Sven Öhman som var språkforskare, han hade en liten dator med sig ned till Paris och han hjälpte mig att göra en del bilder, men han programmerade till mig för jag orkade inte sätta mig in i det språket. Och vi hade ett litet samarbete, det var rätt kul. Men han använde datorn i språkforskningens syfte.

Anna Orrghen: Där bygger det på att man har vissa lingvistiska regler?

Torsten Ridell: Ja, det fanns ju regelsystem. Ibland var det jobbigt, det måste jag erkänna. Men det kunde vara kul när det fungerade, men sedan är det kanske enklare att vara konstnär, pang på rödbetan.

Anna Orrghen: Vad var det som inte kunde fungera?

Torsten Ridell: Det var ju när man satt och svettades och inte fick ihop logiken.

Anna Orrghen: Att man hade skrivit program och sedan så ...

Torsten Ridell: ... och som inte fungerade.

Anna Orrghen: Och vad kunde det vara som var fel?

Torsten Ridell: Ja, det var ju ett logiskt tänkande som inte datorn köpte eller rent praktiskt fel. Man hade satt en nolla istället för ett "o".

Anna Orrghen: Och slog man om det då?

Torsten Ridell: Ja, man fick ju slå om hålkortet då. Men det fick man lära sig så småningom att en nolla i datorspråk det var som ett danskt "ö".

Anna Orrghen: Vi pratade tidigare om att misstag kunde bli någonting annat. Var det något sådant du kom ihåg att du har gjort?

Torsten Ridell: Nej, inte direkt.

Anna Orrghen: Är det någonting kring ditt datoranvändande och dina andra konstverk som har influerat varandra?

Torsten Ridell: Ja i viss mån. I den konkreta konsten, som är det jag uttrycker mig inom, där har datorn haft en viss genomslagskraft. Men jag föredrar hellre att prata om konkret konst än om datorkonst och det gör vi allesammans tror jag. På 80-talet var det spännande att datorn var inblandad men idag så är det var mans egendom.

Anna Orrghen: Är det någonting som vi inte har pratat om men som du tycker är viktigt att ta upp just kring hur man tänkte då eller hur man arbetade då?

Torsten Ridell: Det som är kul är ju att våra teorier som vi aldrig hade råd att förverkliga, de fungerar idag. Idag är det var mans egendom att skicka bilder via e-post. Men sade man att man skulle kunna göra det för tjugo år sedan så sade de att ”du är inte klok i huvudet”. Jag kommer ihåg att jag läste en artikel om den första digitalkameran och tänkte att den kommer aldrig att kunna slå den gamlaameratekniken, den analoga, eller silvertekniken som man kallar det för. Men det gör man ju idag, vad är det, 7 miljoner megapixlar och så vidare.

Anna Orrghen: Du nämnde tidigare att ni diskuterade det om man kunde skicka bilder med hjälp av datorer vid symposiet som hölls i anslutning till l'Artiste et l'Ordinateur, var det med någon slags bildkamera?

Torsten Ridell: Nej, den teoretiska tanken var ju att konstverket skulle kunna lagras i ettor och nollor och sen skulle man kunna skicka dem världen över via satellit.

Anna Orrghen: Vilka berättade ni det för?

Torsten Ridell: Ja, vi ställde frågan till tulltjänstemännen men de bara skrattade och önskade oss lycka till. På den tiden var tulltjänstemännen mycket konstintresserade, inte av själva verket utan snarare av det ekonomiska värdet för att kunna ta ut tullpengar på varorna, många pinsamma möten har jag haft med dessa filurer som nu lyckligtvis nästan har blivit obefintliga för oss inom EU. Och när man tänker på hur mycket information som går via tullbefriade kanaler idag så är det fantastiskt. Världen har krympt enormt mycket och människans kontroll också. Jag kommer ihåg från universitetet att där fanns ju de som var emot datorer. Jag vill minnas att vi fick ett litet brev från en rörelse i London där de skrev att kan man sabba en dator så skall man göra det. Till exempel, om du får reklamkort i brevlådan i form utav hålkort så skall du alltid skicka tillbaka det men du skall skära ut några extra små hål och se vad som händer, så får du kanske tjugo förpackningar istället. Sabotören kom samtidigt och det är ju de idag som har utvecklat datavirusen. Gör du något som fungerar så finns det alltid någon jävel som skall sabba det. Och den tanken fanns väldigt tidigt inom databranschen, ”ok det här är bensäkert men vi kan sabba det”.

Anna Orrghen: Var det någonting som ni också kunde arbeta med konstnärligt, att konstnärligt sabba?

Torsten Ridell: Ja, jag vet att det var en ridhäst som fick en fil mag på mitt universitet, och det var ju ett sabotage. Det skrevs ut ett diplom till en ridhäst, och det var en datastudent som hade fixat till det, han hade gjort intrång i universitetets dator.

Anna Orrghen: Men för att det skall få någon betydelse så behövde han på något sätt tala om att det hade skett?

Torsten Ridell: Ja just det. Men det kan man ju ta som ett konceptuellt konstverk.

Anna Orrghen: Och hur reagerade universitetsledningen?

Torsten Ridell: Ja det var mycket negativa reaktioner. Men samtidigt gav det många ett stort skratt och det var väl det viktigaste.

Anna Orrghen: När du hade pratat med tulltjänstemännen, till exempel, trodde ni på de idéerna ni hade då?

Torsten Ridell: Jo, vi trodde på dem, för teorierna fanns där. Man läste ju lite teori om vad det hela innebar, med signalsystem och så vidare, det här måste gå att göra.

Anna Orrghen: Och var kom den inspirationen från? Var det vissa tidskrifter?

Torsten Ridell: Ja, det var väl lite sådana där framtidsankar. Holger Bäckström var ju till exempel en mycket uktig målare, han hade inte behövt använda en dator, egentligen. Och även Sture Johannessson gjorde rätt fina bilder som protestkonstnär, men även han föll för datorn.

Anna Orrghen: Vad var det där, tror du?

Torsten Ridell: Ja, det var väl ungefär som du berättade, att det var en ny marknad.

Anna Orrghen: Även för Holger Bäckström?

Torsten Ridell: Nej, där fanns nog andra tankar. Där fanns nog de här framtidsvisionerna som att också kunna lagra konstnärliga idéer och sedan bearbeta dem på ett helt annat sätt med nya tankegångar, till skillnad då från de här koppargrafikerna som står och gni-der på en och samma plåt och bilden ser likadan ut.

Anna Orrghen: Diskuterade ni den här frågan om originalet då, vad är originalet eller vad har originalet för status?

Torsten Ridell: Ja, och där är ju frågan om originalet är dataprogrammet eller om det är bilden eller ...

Anna Orrghen: Hur löd de olika tankegångarna?

Torsten Ridell: Jag vet inte riktigt men för mig är det bilderna som räknas. Originalet, det är inte riktigt mitt problem tycker jag, det är konsthandlarens. Är det ett original så är det enklare, men har du då ett program och du inte har en dator så du kan köra ut det så är det ju ganska ointressant. Jag träffade en argentinare i Paris nu, Arden Quin, som skrev ett manifest 1948, om att ta strid mot rektangeln. Manifestet startade konströrelsen MADI. Rektangeln är ju konstnärens tvångströja. Om du till exempel går in på Nationalmuseum så är det väl nittiofem procent utav konstverken som är fyrkantiga. Varför skall en konstnär uttrycka sig i fyrkantigt format hela tiden? Ja, där är ju de där porträtt-medaljongerna vad som skiljer sig. Han skrev ett manifest om att konstverket inte skulle vara fyrkantigt, det skulle vara polygont. Och det tycker jag är rätt intressant för jag har jobbat lite med den tankegången.

Anna Orrghen: Var han också datorkonstnär?

Torsten Ridell: Nej han har inte jobbat med datorn. Nej, han tillhör den generationen som ville han göra en cirkel eller en rund form då tar han vad han har närmast sig, till exempel, en tejpulle och drar ett streck runtomkring. Han har ingen passare eller något sådant, det går inte.

Anna Orrghen: Jag funderar just på varför de är fyrkantiga de här målningarna. På något sätt härrör det till någon form av enkelhet, det är det enklaste med tanke på den tekniken man använder. Om jag då tänker tekniken så tänker jag inramningen, för den är enklast att göra fyrkantig. Fanns det någon liknande problematik knutet till det man gör i datorn?

Torsten Ridell: Men där hade man de här oscilloskopen som man gjorde de första bilderna med, där var ju bildrutan rund men idag är den fyrkantig.

Anna Orrghen: De var nog det jag hade kring datorer. Sen finns du ju hemskt mycket annat såklart.

Torsten Ridell: Men det är nog det du kan få ut av mig idag.

Anna Orrghen: Ja, då får jag tacka så hemskt mycket.